

В. Г. Фатхутдінов
кандидат юридичних наук, доцент,
Заслужений юрист України,
проректор Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ)

УДК 351.74/.76: 796.02

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Розглядаються питання класифікації спортивних заходів та забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки під час їх проведення в Україні. Проаналізовано підходи до класифікації таких заходів та запропоновано окремі напрями вдосконалення цієї роботи в Україні.

Ключові слова: спортивні заходи, охорона громадського порядку та громадської безпеки, класифікація спортивних заходів, проведення профілактики.

Питання забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення спортивних заходів є досить актуальним для України особливо зараз — у зв'язку з прийняттям рішення про проведення фінальної частини футбольного турніру Європи 2012 р. на території України та Польщі та активною підготовкою до його проведення.

З метою забезпечення належної охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення спортивних заходів є необхідність проведення класифікації таких заходів. Слід зазначити, що ні в юридичній літературі, ні тим більше в законодавчих актах питанням розподілу спортивних заходів та їх класифікації належної уваги не приділялося.

На нашу думку, належне визначення спортивних заходів, їх відповідна класифікація певною мірою сприятиме поліпшенню охорони громадського порядку та громадської безпеки і організації управління силами та засобами органів внутрішніх справ України у здійсненні таких завдань.

Таким чином, головною метою статті є визначення підстав та відповідних умов для класифікації спортивних заходів, що дозволить правильно розподілити сили й засоби органів внутрішніх справ України щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки.

Проблеми класифікації спортивних заходів розглядалися окремими авторами [1, с. 8, 2; 3]. Разом із тим автори визнають, що спортивно-видовищні заходи є однією з масових форм дозвілля населення, які організуються державними і громадськими організаціями, проте питання забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення таких заходів розглядалося недостатньо.

Навпаки останнім часом деякі засоби масової інформації висвітлюють порушення громадського порядку під час проведення зазначених заходів як певну традицію.

Не існує чіткого визначення типів спортивних заходів, а відповідно немає певного розподілу кількості правоохоронців, які повинні охороняти порядок при проведенні таких заходів. Слід зазначити, що в Україні ще недостатньо враховується досвід правоохоронних органів зарубіжних країн щодо підтримання порядку під час проведення масових спортивних заходів.

Спортивні заходи є одним із видів масових заходів, які стали досить популярними в сучасному суспільстві. В ряді наукових праць вже сформульоване поняття спортивного заходу. А. Ю. Мартишко визначає спортивні заходи як сукупність дій або явищ

соціального життя за участю учасників та глядачів, які здійснюються з метою задоволення духовних, фізичних та інших потреб, а також є формою реалізації прав і свобод індивідів соціуму [2].

Разом із тим проведення масових заходів, особливо футбольних матчів, в останній період не завжди супроводжується правильною організацією охорони громадської безпеки та громадського порядку, що призводить до травмування як уболівальників, так і учасників спортивних змагань, а розроблення заходів з протидії таким явищам ще не на тому рівні, який повинен бути [4].

На нашу думку, одним із шляхів впорядкування заходів, спрямованих на забезпечення безпеки під час проведення спортивних заходів, є розроблення чітких критеріїв класифікації таких заходів, що зі свого боку дасть можливість розробляти адекватні засоби протидії можливим порушенням правопорядку.

Класифікація спортивних заходів дасть можливість компетентним органам однозначно підходити до організації та забезпечення громадського порядку та безпеки під час конкретного спортивного заходу. Окремі автори пропонують класифікувати спортивні заходи залежно від: ступеня значимості, змісту, ступеня ризику, від місця проведення, рангу, фінансування тощо [2].

На нашу думку, до зазначених критеріїв слід додати також такі критерії, як кількість учасників як спортивних змагань, так і кількість уболівальників, чи є зазначені змагання міжнародними, загальнодержавними або регіональними [5] чи місцевими, а також від виду спорту. Проте зазначені критерії не є остаточними і можуть доповнюватися.

Законодавством України визначено, що спортивні змагання — це основна форма функціонування та вияву спорту, що організуються за відповідними правилами з метою виявлення та уніфікованого порівняння досягнень людей в різних видах спорту, з офіційним визначенням переможців змагань. Умови та порядок проведення змагань встановлюються їх організаторами, якщо інше не передбачено актами законодавства або відповідними міжнародними правилами [6].

Контроль за дотриманням правил спортивних змагань, що містять вимоги до учасників змагань, умов і порядку визначення їх переможців, а також фіксування результатів здійснюють спортивні судді, якими можуть бути лише особи, котрі пройшли спеціальну підготовку та атестовані у встановленому порядку.

Стан забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення спортивних заходів будь-якого характеру в Україні, безпосередньо, залежить від умілої, чітко організованої та спланованої роботи органів державної влади, правоохоронних структур та залучених до охорони громадського порядку на стадіонах громадян. Сучасний стиль охорони громадського порядку під час проведення футбольних матчів передбачає використання не поліцейських формувань та методів, а спеціально підготовлених “стюардів” [7].

Специфіка виконання завдань міліцією під час проведення спортивних заходів полягає у тому, що учасниками таких заходів є значна кількість уболівальників. Особливо це стосується міжнародних футбольних матчів. Передбачається, наприклад, що матчі фінальної частини чемпіонату Європа–2012, які проходять в Україні та Польщі, відвідають понад 600 тис. уболівальників з різних країн світу. Таким чином, вжиття відповідних заходів, пов’язаних з забезпеченням дотримання цими суб’єктами правил перебування в Україні дотримання норм громадського порядку та безпеки є одним із основних завдань міліції та інших правоохоронних органів.

Ефективність діяльності органів внутрішніх справ і інших державних органів багато в чому визначається рівнем планування і здійснення комплексних заходів щодо забезпечення громадського порядку та громадської безпеки. Головним напрямом при проведенні планування заходів щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки повинна стати класифікація спортивних змагань.

За національною спортивною класифікацією України всі види спорту поділяються на олімпійські, неолімпійські, нетрадиційні, види спорту для осіб з вадами слуху, мови

й опорно-рухового апарату, олімпійські види спорту для спортсменів-інвалідів з порушенням зору, професійно-прикладні види спорту, військово-технічні та військово-прикладні види спорту.

Також можна провести класифікацію спортивних заходів залежно від ступеня ризику на прикладі футболу.

Так, у п. 3 Постанови “Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів” від 29 червня 2004 р. № 823 зазначено, що футбольні матчі поділяються на матчі підвищеного та звичайного ступеня ризику.

До футбольних матчів підвищеного ступеня ризику належать:

— фінальні етапи клубних змагань УЄФА, півфінали і чвертьфінали Кубка УЄФА, матчі Ліги чемпіонів, відбіркового і фінального турнірів чемпіонату світу і Європи, півфінали та фінали розіграшу Кубка України, матчі розіграшу Суперкубка України та Золотий матч за звання чемпіона України;

— матчі, де передбачається присутність посадових та інших осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

— матчі, під час яких передбачається повне заповнення стадіону вболівальниками або на яких очікується присутність понад 15 000 таких осіб;

— матчі, на яких передбачається велика кількість вболівальників з країни, команда якої бере участь у матчі, і вболівальників, що проживають у країні, де проводиться такий матч.

До матчів звичайного ступеня ризику належать усі інші футбольні матчі [8].

Слід зазначити, що в Європейській конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів, яка розроблена 19 серпня 1985 р. у м. Страсбурзі і, яка ратифікована Верховною Радою України 15 листопада 2001 р. також запропоновано проводити поділ футбольних матчів на матчі підвищеного і звичайного ступеня ризику.

До футбольних матчів з підвищеним ступенем ризику належать:

— фінальні етапи клубних змагань УЄФА, півфінали і чвертьфінали Кубка УЄФА, матчі Ліги чемпіонів, матчі відбіркового і фінального турнірів чемпіонату світу та Європи;

— матчі, на яких передбачено присутність вищих посадових осіб різних держав;

— матчі, віднесені ФІФА, УЄФА та Федерацією футболу України до цієї категорії на підставі інцидентів за участю вболівальників однієї чи обох команд або інформації щодо можливого виникнення таких інцидентів;

— матчі, на яких передбачається, що кількість осіб, які супроводжують команду, що прибуває на матч, буде перевищувати 10 % загальної кількості місць на стадіоні або їх кількість буде перевищувати 3 000 осіб;

— матчі, під час проведення яких передбачається повне заповнення стадіону глядачами, або на яких очікується присутність більш як 15 000 глядачів;

— матчі, на яких передбачається велика кількість глядачів з країни, команда якої прибуває на матч, і вболівальників, які проживають в країні, де проводиться такий матч [9].

При проведенні футбольних матчів, основні сили і засоби міліції, які задіяні, спрямовані на регулювання поведінки вболівальників і забезпечення безпеки глядачів. При цьому проводиться загальна, індивідуальна профілактична та роз’яснювальна робота серед вболівальників, застосовується комплекс заходів щодо забезпечення безпеки присутніх, таких як перевірка надійності конструкцій і систем життєзабезпечення спортивних споруд, перевіряються шляхи евакуації громадян зі стадіонів та інших споруд, регулюється графік руху громадського транспорту та т. ін.

Футбольні матчі проводяться, як правило, у неробочий, тобто, вечірній час, суботні, недільні і святкові дні. Їх початок і закінчення повинні бути сплановані таким чином, щоб вболівальники мали можливість скористатися громадським транспортом.

З метою забезпечення охорони громадського порядку та безпеки під час футбольного матчу відповідно до ступеня ризику спортивного заходу залучається

відповідна кількість волонтерів, стюардів, контролерів, працівників органів міліції та особового складу підрозділів МНС, які розташовані у місці проведення матчу, працівників приватних охоронних структур, що мають ліцензії з надання відповідних послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, а також з охорони громадян.

Залежно від місця проведення спортивні заходи поділяють на спортивні заходи, які проводяться на вулицях, спортивних спорудах (стадіонах, палацах спорту), позаміських зонах тощо.

Залежно від рангу спортивні заходи поділяються відповідно до Положення про Єдину спортивну класифікацію України, яке затверджене наказом Міністерства України у справах сім'ї молоді та спорту від 07 квітня 2006 р. № 1088, на шість рангів, в яких бере участь відповідна кількість спортсменів та їх можуть відвідати певна кількість вболівальників [10].

За джерелами фінансування відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів” від 18 грудня 1998 р. № 2025 спортивні заходи поділяються на державні та комерційні.

А. Ю. Мартишко запропонував проведення класифікації спортивних заходів з метою належної організації охорони громадського порядку та громадської безпеки за такими підставами:

— залежно від кількості учасників змагань: малочисельні (від 10 до 30 учасників спортивного заходу); середньочисельні (від 50 до 100 учасників спортивного заходу); масові (понад 500 учасників спортивного заходу).

— за об'єктами проведення спортивних заходів: монооб'єктні (на території одного об'єкта); поліоб'єктні (на території двох і більше об'єктів).

— за тривалістю проведення спортивних заходів: короткотривалі (від 1 до 3-х діб); тривалі (від 3 до 7-ми діб); довготривалі (від 7 до 30-ти діб).

— за технічними засобами: з використанням технічних засобів (автоспорт, авіамоделний спорт, мотоспорт тощо);

— без використання технічних засобів (футбол, волейбол, баскетбол тощо) [2].

Разом із тим в класифікації відсутні перераховані вище підстави: міжнародні матчі та матчі місцевої першості, матчі, стосовно яких є інформація про порушення громадського порядку та ряд інших.

Класифікація спортивних заходів, яка має здійснюватися, має важливе значення для організації та їх проведення. Можна запропонувати такі напрями діяльності міліції, які будуть використовуватися після того як буде визначено категорію спортивного заходу:

— планування організації охорони громадського порядку з розробкою конкретних заходів та розподілення особового складу;

— визначення чисельності особового складу, який буде задіяний для несення служби з охорони громадського порядку та його співвідношення між з іншими підрозділами;

— вибір адміністративно-правових засобів для здійснення охорони громадського порядку та громадської безпеки;

— технічне забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення спортивних заходів;

— напрямів проведення профілактичної роботи з населенням перед проведенням такого заходу.

Список використаних джерел

1. *Помаскин, В. Е.* Административно-правовые средства охраны общественного порядка при проведении спортивно зрелищных мероприятий [Текст] : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 “Государственное право и управление; советское строительство; административное право; финансовое право” / В. Е. Помаскин. — М., 1985. — 21 с.
2. *Мартишко, А. Ю.* Забезпечення охорони громадського порядку та гарантування безпеки під час проведення спортивних заходів [Текст] / А. Ю. Мартишко // Міліція України. — 2009. — № 9. —

- С. 8–12.
3. *Возник, М. В.* Організаційно правові засади управління органів внутрішніх справ при забезпеченні масових заходів [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Возник Михайло Васильович. — К., 2010. — 188 арк.
 4. Організація та проведення комплексу спеціальних заходів щодо припинення та ліквідації масових заворушень [Текст] : Наук.-практ. комент. до нормат.-правових актів : [у 2-х ч.] / за ред. С. М. Гусарова, А. Й. Присяжнюка. — К., 2004. — Ч. 1. — 224 с.
 5. Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 р. № 2025 [Текст] // ОВУ. — 1998. — № 51. — С. 37.
 6. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3809-ХІІ [Текст] // ВВР. — 1994. — № 14. — Ст. 80.
 7. *Чирва, А. В.* Євро-2012: про безпеку вже зараз [Текст] / А. В. Чирва // Урядовий кур'єр. — 2008. — 1 серпня.
 8. Про затвердження Порядку забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів : постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2004 р. № 823 [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 26. — Ст. 36.
 9. Про ратифікацію Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час проведення спортивних заходів : Закон України від 15.11.2001 р. [Текст] // ВВР. — 2001. — № 36. — Ст. 14.
 10. Положення про Єдину спортивну класифікацію України : затв. наказом Міністерства України у справах сім'ї молоді та спорту від 07.04.2006 р. № 1088 [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 19. — Ст. 1382.

Надійшла до редакції 31.01.2011

Фатхутдинов В. Г. Отдельные вопросы классификации спортивных мероприятий: правовой аспект

Рассматриваются вопросы классификации спортивных мероприятий и обеспечения общественного порядка и общественной безопасности во время их проведения в Украине. Проанализировано подходы к классификации таких мероприятий и предложено отдельные направления улучшения этой работы в Украине.

Ключевые слова: спортивные мероприятия, охрана общественного порядка и общественной безопасности, классификация спортивных мероприятий, проведение профилактики.

Phatkhtudinov, V G. Some Questions of Sport Events Classification: Legal Aspect

In the article the questions of classification of the sport events and guarding of public order and public security at the time they are held in Ukraine are considered. The approaches to the classification of such events are analyzed and some ways of improving of that work in Ukraine are proposed.

Key words: sport events, guarding of public order and public security, classification of sport events, the ways of prophylactic are done.

